

- © Traducerea și permisiunea pentru republicare au fost oferite de către Curtea Constituțională a Republicii Moldova în scopul includerii sale în baza de date HUDOC a Curții.
- © The present text and the authorisation to republish it were granted by the Constitutional Court of the Republic of Moldova for the purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.
- © La traduction et l'autorisation de republier ont été accordées sous l'autorité de la Cour Constitutionnelle de la République de Moldova à son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

Vazagashvili și Shanava v. Georgia - [50375/07](#)

Hotărârea din 18.7.2019 [Secția a V-a]

Articolul 2

Articolul 2-1

Anchetă efectivă

Disproporția vădită între gravitatea unei fapte comise de un agent al statului și pedeapsa impusă:
încălcare

În fapt – Pe 2 mai 2006, fiul reclamanților a fost omorât prin împușcare de către poliție. Ancheta inițială cu privire la moartea lui a fost încetată. Ulterior, ancheta a fost redeschisă și, în 2015, cinci ofițeri de rang înalt au fost acuzați fie de omor dublu agravat, fie de abuz de putere sau de obstrucționarea justiției. S-a stabilit că întreaga operațiune în discuție a poliției a fost inițiată pe baza unor documente fabricate de către un ofițer cu rang superior, cu singurul scop de a-i ucide pe pasagerii din mașina fiului reclamantului și pentru a se răzbuna, astfel, personal pe unul dintre ei.

În drept – Articolul 2 (*aspectul procedural*): Primele măsuri de anchetă au fost întreprinse imediat după operațiunea poliției, de către aceiași ofițeri care au participat în această operațiune. Probele strânse de ofițeri au fost ulterior prezentate către organul de urmărire penală în timpul primei etape a anchetei cu privire la caracterul proporțional al utilizării forței de către poliție. Ca atare, măsurile de anchetă primare și cele mai decisive care au fost întreprinse de autoritățile relevante au fost vădit contrare exigențelor independenței și imparțialității necesare, iar o asemenea deficiență de ordin procedural nu putea decât să vicieze desfășurarea anchetei în continuare.

Procuratura a ezitat să-i implice pe reclamanți, fără a le permite să beneficieze, nerestricționat, de statutul de victimă. În lipsa acestei calități procesuale, reclamanții nu puteau ataca cu recurs decizia organului de urmărire penală cu privire la încetarea anchetei, în fața unui tribunal. Organul de urmărire penală a eșuat să acorde atenția cuvenită declarațiilor celor doi martori independenți care au confirmat că pasagerii din mașina fiului reclamanților nu au opus rezistență armată în fața poliției. Totuși, o evaluare corectă a celui din urmă fapt era indispensabilă pentru a se ajunge la concluzii obiective cu privire la caracterul proporțional al utilizării forței de către poliție. Aceste considerente erau suficiente pentru a se conchide că acea parte din ancheta inițială era vădit lipsită de atenția, de obiectivitatea și de integritatea necesare, după cum s-a demonstrat ulterior prin rezultatele anchetei redeschise.

După redeschiderea anchetei penale privind operațiunea poliției în 2012, cinci ofițeri de rang înalt din cadrul Ministerului de Interne au fost acuzați în legătură cu incidentul de omor dublu agravat, cu abuzul de putere sau cu obstrucționarea justiției. Totuși, Curtea nu fost convinsă că rezultatul redeschiderii procedurilor penale a constituit o redresare suficientă pentru reclamanți. Confirmarea tardivă a faptului că omorul agravat a fiului reclamantului, la mai mult de nouă ani de la comitere, împreună cu perioadele semnificative de inactivitate totală din partea autorităților de anchetă au echivalat, în mod evident, cu tergiversarea actului de justiție.

După redeschiderea anchetei, chiar și în lipsa statutului relevant de victimă, primul reclamant a fost cel care a suportat povara anchetei pentru o perioadă considerabilă de timp prin audierea diferitor martori cheie și prin strângerea de probe. În ciuda faptului că existau deja probe substanțiale care sugerau că ofițerii de poliție vizați au aplicat în mod ilegal forța letală împotriva fiului reclamantului, finalizarea anchetei și trimiterea cauzei în judecată le-a luat autorităților naționale relevante aproape trei ani. Parțial în baza probelor strânse de chiar primul reclamant, a fost asigurată ulterior pedepsirea omorării fiului său.

Curtea nu putea să ignore că omorârea primului reclamant – într-o explozie provocată de un dispozitiv ascuns la mormântul fiului său – a fost provocată de activitățile sale publice neîntrerupte care aveau ca scop să facă lumină în privința ofițerilor de poliție responsabili de omorul fiului său. Prin preluarea atribuțiilor de anchetă, care trebuiau să constituie, în mod normal, responsabilitatea autorităților relevante, primul reclamant s-a expus unui risc aproape sigur de represalii. Curtea a subliniat că împrejurarea tragică din acest caz putea fi considerată drept un alt exemplu concret al caracterului vicios al lipsei de diligență din partea autorităților care investighează infracțiunile care pun în pericol viața, în special atunci când era vorba despre corupția poliției.

Celei de-a doua reclamante nu i-a fost acordat statutul de victimă în ancheta redeschisă. Inabilitatea ei de a participa la proces după decesul soțului (acesta a fost asasinat într-o explozie la mormântul fiului sau) i-a afectat posibilitatea de a solicita și de a obține o compensație adecvată pentru prejudiciul pe care ea și soțul ei deja decedat l-au pretins ca urmare a uciderii fiului lor de către poliție.

Deși trebuia să se manifeste o diferență substanțială în fața tribunalelor naționale la alegerea sancțiunilor adecvate pentru aplicarea relelor tratamente și pentru omor, Curtea trebuia să intervină în cazurile în care gravitatea faptelor comise de agenții statului și pedeapsa impusă erau vădit disproporționate. Acest fapt era esențial pentru menținerea încrederii publice, pentru asigurarea respectării preeminenței dreptului și pentru prevenirea oricărei aparențe de toleranță sau de înțelegere secretă privind faptele ilegale comise de agenții statali.

În cazul reclamantilor, deși dreptul național îi permiteau tribunalului să impună o pedeapsă mai mare – fie douăzeci de ani închisoare, fie detenția pe viață –, acesta a pronunțat inițial pedepse de șaisprezece ani de închisoare pentru cei doi autori ai omorului agravat al fiului reclamantilor. Atunci când a pronunțat sentințele, tribunalul știa că pedepsele erau supuse unei reduceri ulterioare, cu o pătrime, în conformitate cu dispozițiile general aplicabile ale Legii amnistiei. Era regretabil că legislatorul național nu a acordat atenția cuvenită, atunci când a adoptat Legea amnistiei, necesității de a pedepsi cu o strictețe fermă fărădelegile grave ale poliției. Atunci când un agent al statului, în special un ofițer care aplică legea, a fost condamnat la o infracțiune care încalcă articolul 2, acordarea unei amnistii sau a unei grațieri nu ar trebui permisă. Statele ar trebui să aibă o atitudine mai strictă atunci când își pedepsesc proprii ofițeri care aplică legea pentru comiterea unor infracțiuni atât de grave, care pun în pericol viața, spre deosebire de situațiile în care pedepsesc infractorii obișnuiți, pentru că nu se mai pune problema răspunderii penale individuale a infractorilor, ci intervine obligația statului de a combate impunitatea infractorilor care ar putea considera că o dețin în virtutea propriului mandat și pentru a menține încrederea publicului în privința sistemului de aplicare a legii.

Cei doi polițiști care au fost găsiți vinovați de comiterea unui omor agravat nu au fost privați de dreptul de a deține o funcție publică de către tribunalele naționale. Foarte probabil, aceștia se puteau întoarce în sistem după executarea pedepsei cu închisoarea. În principiu, ar fi total nepotrivit și s-ar transmite un mesaj greșit publicului dacă făptuitorii în discuție, care au comis o infracțiune atât de gravă, își puteau menține eligibilitatea pentru ocuparea de funcții publice în viitor. Pedeapsa impusă celor doi ofițeri de poliție, care l-au omorât pe fiul reclamantilor și pe prietenul acestuia în circumstanțe ieșite din comun – cu premeditare, prin utilizarea mecanismelor de aplicare a legii pentru acest scop unic – nu a constituit o pedeapsă pe deplin adecvată pentru infracțiunea comisă.

Având în vedere constatările de mai sus, în ciuda eventualei condamnări a celor cinci ofițeri de poliție, sistemul de drept penal s-a dovedit a fi departe de unul riguros și nu se putea susține că a avut un efect suficient de inhibitor pentru prevenirea comiterii unor asemenea infracțiuni în viitor.

Concluzie: Încălcare (unanimitate).

Articolul 41: 50,000 EUR în privința prejudiciului moral suferit.

De asemenea, Curtea a constatat, în unanimitate, încălcarea aspectului material al articolului 2. Tribunalele naționale au demonstrat clar că omorul fiului reclamantilor trebuia atribuit statului reclamat.

(Vezi, de asemenea, *Hasan Köse v. Turcia*, [15014/11](#), 18 decembrie 2018, [Nota informativă 224](#); *Kolevi v. Bulgaria*, [1108/02](#), 5 noiembrie 2009, [Nota informativă 124](#); *Šilih v. Slovenia* [MC], [71463/01](#), 9 aprilie 2009, [Nota informativă 118](#); *Enukidze și Girgvliani v. Georgia*, [25091/07](#), 26 aprilie 2011; *Armani Da Silva v. Regatul Unit* [MC], [5878/08](#), 30 martie 2016, [Nota informativă 194](#); și compară cu *Bektaş și Özalp v. Turcia*, [10036/03](#), 20 aprilie 2010; și *Nikolova și Velichkova v. Bulgaria*, [7888/03](#), 20 decembrie 2007, [Nota informativă 103](#))